

nére vonatkozó megfigyeléseiket, főként pedig a bolygó-gömb gyűrűre vetett árnyékának észlelését /közvetlenül vagy másolatban/ feldolgozás végett juttassák el a METEOR fenti címére.

ifj. Bartha

A Mars fedése a Holddal

Ritkán látható, érdekes és látványos jelenség tanulni lehetünk 1972. május 15-én: a kora esti órákban a Hold elfedi a Mars bolygót. Amennyiben a jelenség időpontjait módunkban van tízed másodperc pontossággal megfigyelni, úgy már kis /3-5 cm-es/ távcsővel is érdekes. értékes munkát végezhetünk. A fedés időpontjai /Közép-Európai Időben, Budapestre számítva és a marskorong középpontjára vonatkoztatva/

Belépés a Hold mögé: máj. 15. 21^h29^m2. Poz.: 150°

Kilépés a Hold mögül: " " 22 05,1 " 232°

A pozíciósöveget /Poz./ a Hold északi pontjától kelet felé haladva márjuk, tehát a déli pont poz. szöge 180 fok. A fedés - okkultáció - időpontjában a Hold 2,6 napos keskeny sarló, a belépés a sötét oldalon, a kilépés a megvilágított sarlónál a Furnerius kráter vonalától délre történik.

Mivel a Mars az okkultáció idején 4 ivmásodperc látszó átmérőjű kis korong /kb. 220-szoros nagyítással fele akkorának látszik, mint a Hold puszta szemmel/, belépés valójában négy kontaktusból áll. Ezek: I.= a Hold pereme éppen érinti a Marsot; II.=A Mars keleti belső pereme is eltűnt a Hold mögött; III.=A Mars kibukkan a Hold nyugati pereme mögül; IV.= A Mars pereme utoljára érinti a Hold nyugati peremét. Növelhetjük a megfigyelés pontosságát, ha azokat az időpontokat is megadjuk, amikor a Hold éppen a marskorong felét fedi el /becslésünk szerint/. Az észleléseket nagyon pontos, másodperc mutató órával, vagy stopperórával végezzük, a pontosidőadók jelei szerint.

/B./

Csillagfedések észlelési körülményeinek feljegyzése

A csillagfedések /okkultációk/ megbízhatóságának, pontosságának értékeléséhez fontos ismerni az észlelés körülményeit, lefolyását, a légkör állapotát, stb. Ezek jellemzésére a nemzetközi előírás többféle jelző-szám rendszer használatát írja elő. Az okkultáció észlelőknek ezeket mennél pontosabban el kell sajátítani, és minden észlelés alkalmával fel kell jegyezni. /Legjobb táblázatszerűen lemasolni és észlelési naplókban tartani./ A következőkben ezeket foglaljuk össze. A zárójelben álló számok az észlelési újság rovatainak sorszámát jelentik.

/49./ ph = az okkultáció fázisa. Belépés = D; kilépés = R.

i₁ = a be- vagy kilépés gyakorisági indexe.

1.: nagyon lassú; 2.: lassú; 3.: közepes; 4.: gyors; 5.: pillanatok alatt lezajlott.

/50./ = I.m.b = a holdperem megjelölése és fényessége az okkultáció helyén.

- a sötét oldalon -

D1: nagyon jól látni
D2: jól látni
D3: gyengén látni
D4: nagyon gyengén látszik
D5: nem látható
a holdperem.

- a világos oldalon -

L1: nem vakít el
L2: kissé elvakít
L3: elvakít
L4: eléggé elvakít
L5: nagyon elvakít
a holdperem.

/52./ A 1. = az észlelés pontosságának minősítése:

- 1.: kitűnő - a hiba kisebb mint $\pm 0,05$ másodperc
- 2.: nagyon jó - a hiba kisebb mint $\pm 0,1$ mp.
- 3.: jó - a hiba kisebb mint $\pm 0,25$ mp.
- 4.: elégséges - a hiba kisebb mint $\pm 0,5$ mp.
- 5.: bizonytalan - a hiba kisebb mint $\pm 1,0$ mp.
- 6.: nagyon bizonytalan - a hiba nagyobb mint $\pm 1,0$ mp.

A 2. = az észlelés nehézségének foka. /Ez függ a távcső helyzetétől, az észlelő kényelmes elhelyezkedésétől, a csillag fényességétől, valamint szubjektív tényektől./

Nehézségi fokok: 1.: nagyon könnyű; 2.: könnyű; 3.: normális; 4.: nehéz; 5.: nagyon nehéz.

/53./ B 1. = a levegő állapota. 1.: nagyon nyugtalan; 2.: nyugtalan; 3.: eléggé nyugodt; 4.: nyugodt; 5.: nagyon nyugodt.

B 2. = a levegő átlátszósága. 1.: átlátszatlan; 2.: kevéssé átlátszó; 3.: eléggé átlátszó; 4.: átlátszó; 5.: nagyon jól átlátszó.

/54./ C1. = az égbolt fedettsége. 1.: teljesen derült; 2.: majdnem teljesen derült; 3.: a felhők a Hold körül nem zavarják a megfigyelést; 4.: a felhők a Hold körül zavarják az észlelést; 5.: majdnem teljesen borult, megfigyelés a felhők közt bujkáló Holdon.

C 2. = az időjárás körülményei. 1.: fagy és szél; 2.: fagy és szélcsend; 3.: közepes meleg szél; 4.: közepesen meleg és szélcsend; 5.: meleg és szél; 6.: meleg és szélcsend. Megjegyzendő, hogy ezeket a bejegyzéseket másfajta észleléseknél is használhatjuk. A beküldött észleléseknél ezeket az adatokat feltétlenül tüntessük fel. A rendszeresen észlelő okkultáció megfigyelők úrlapokat kapnak, itt a jelleg-számot elegetendő a megfelelő rovatához beírni.

Molnár Iván, okl. fizikus
/Hurbanovo, ČSSR/

T é r k é p e k :

Forgatható csillagtérkép - "Schülersternkarte" /Verlag Rudolf Perkel KG, Pörsneck, NDK. Ára: 19.- Ft./ - A szép kivitelű, sötétkép alakra nyomtatott, 21,5 cm átmérőjű csillagtérkép kb. 4 mg határfényességig tünteti fel a csillagokat. A felette elforgatható műanyag lemez átlátszó elliptikus ablakában, megfelelő beállítással azok a csillagok tűnnek elő, amelyek az év tetszőeszerinti napján és órájában az égen láthatók. A nap-tár beosztása 5tnapos, az időskála negyedórás pontosságú. A térkép forgatásával bármely időpontra leolvasható az égitesetek kelte, delelése és nyugvása. Az egyes térkép egyedüli hát-